

УКРАЇНА НА СВІТОВОМУ РИНКУ ПРОДОВОЛЬСТВА: СУЧАСНІ ТРЕНДИ

Григорова-Беренда Лариса Іванівна

ORCID ID: 0000-0002-8091-4333

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних
економічних відносин імені Артура Голікова

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна

Георгіу Дар'я Савівна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету
міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна

Світовий ринок продовольства характеризується значним впливом глобалізаційних процесів, його кон'юнктура чутлива й обумовлена низкою факторів, головними з яких є пропозиція та попит, коливання цін, кліматичні умови, економічні та політичні зміни, зростання населення та інші зміни в демографії, технічний прогрес, міжнародні торговельні угоди, тощо. Зазначені фактори взаємодіють між собою, створюючи складну динаміку на світовому ринку продовольства, яка варіюється в залежності від певних умов.

За останні десять років вартісні обсяги світової торгівлі сільськогосподарськими та продовольчими товарами демонструють загальну тенденцію до зростання. Товарна структура світового експорту сільськогосподарської продукції з позицій сегментарного розподілу є майже незмінною: найбільшу частку займають фрукти та овочі з питомою вагою 21-23%, на другому місці в структурі - зернові культури з часткою 14-15%, на третьому - м'ясо, м'ясопродукти з часткою 12-13% (за даними [1]).

За даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) в 2022 році зростання вартісних обсягів світової торгівлі продовольством супроводжується скороченням фізичних обсягів імпорту за всіма ключовими позиціями: овочі та фрукти, цукор, м'ясо-молочна продукція тощо (рис.1).

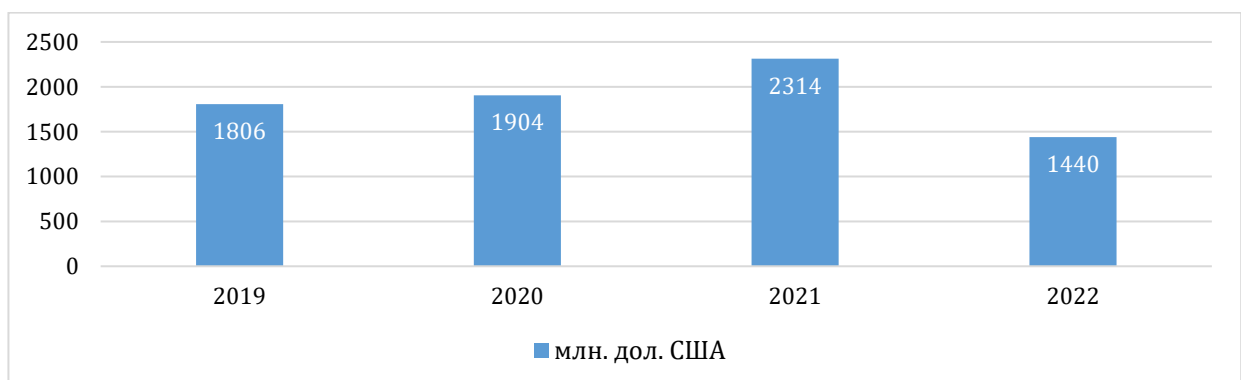


Рис. 1. Імпорт продовольства в світі [2]

Аналітики ФАО прогнозують, що у 2023 році найбільш бідні країни світу витратять на імпорт продовольства на 11% менше коштів, що з врахуванням інфляції призведе до ще більшого скорочення реальних обсягів імпорту продовольства до найменш

розвинених країн.

Лідерство в географічній структурі світового експорту сільськогосподарських товарів протягом багатьох років належить ЄС, до ТОП-5 країн входять також США, Бразилія, Китай та Канада.

Останні роки спостерігається значне підвищення цін на світових ринках зернових культур викликане багатьма чинниками, зокрема: зростанням населення і збільшенням відповідно попиту та споживання в країнах світу, зростанням цін на виробничі фактори, а саме мінеральні добрива, паливо, сільгосптехніку та ін. [3].

Україна займає доволі вагомі позиції на світових ринках сільськогосподарської продукції: у 2021 році питома вага країни (за вартісними обсягами) в світовому експорті пшениці становила – 8,6 %, ячменю – 11,2%, кукурудзи – 11,5%, соняшникової олії – майже 40%. Частка України у фізичних обсягах експорту цієї продукції дещо вища і склала: по пшениці - 9,8 %, ячменю – 12,1%, кукурудзі – 12,5%, соняшникової олії – 41 % (розраховано авторами за даними [1]. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну завдало й продовжує завдавати значних втрат населенню й економіці нашої країни та призвело до зниження частки України в світовому експорті сільськогосподарської продукції (рис.2).

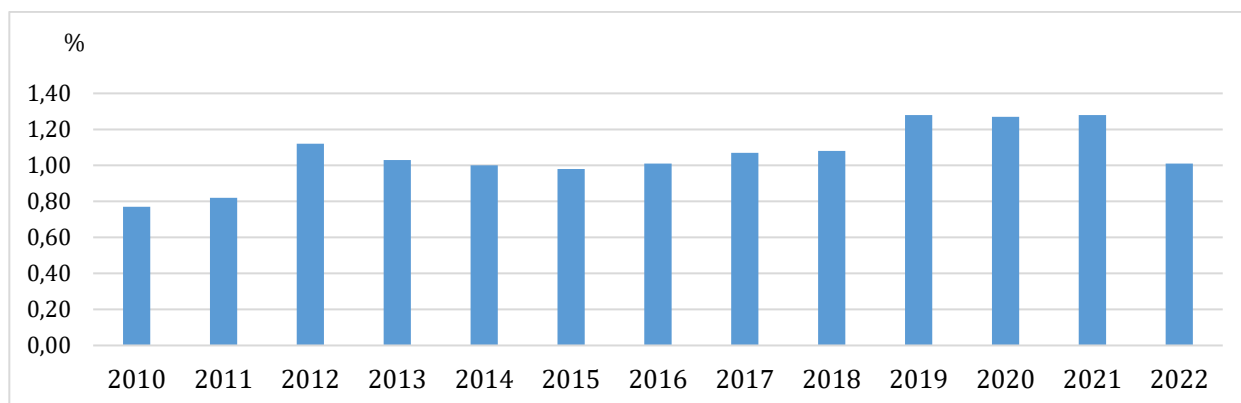


Рис. 2. Питома вага України в світовому експорті сільськогосподарської продукції (побудовано авторами за даними [4])

Динаміка українського експорту окремих видів сільськогосподарських товарів за фізичними обсягами та вартістю (рис. 3, 4) ілюструє загальний позитивний тренд до 2022 року.

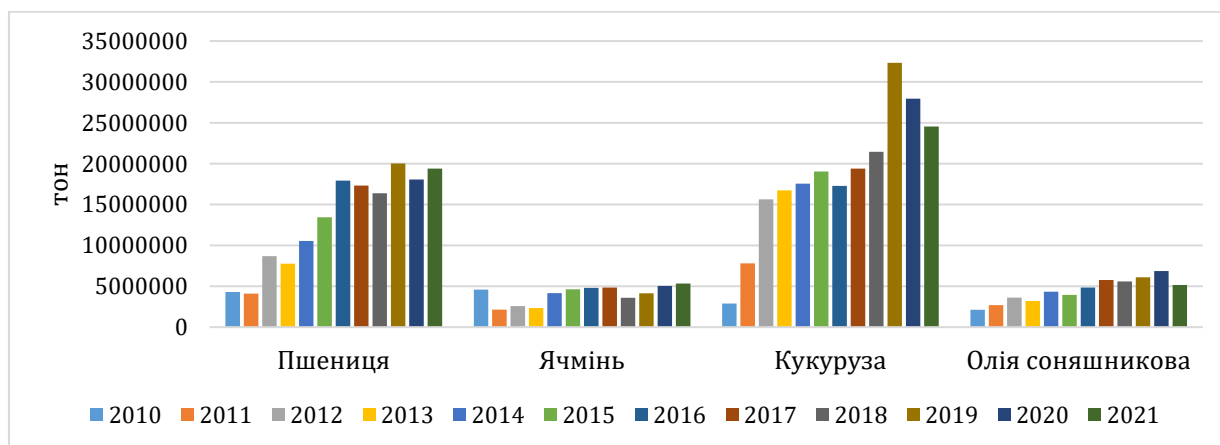


Рис. 3. Експорт з України окремих сільськогосподарських товарів, тон (побудовано авторами за даними [1,5])

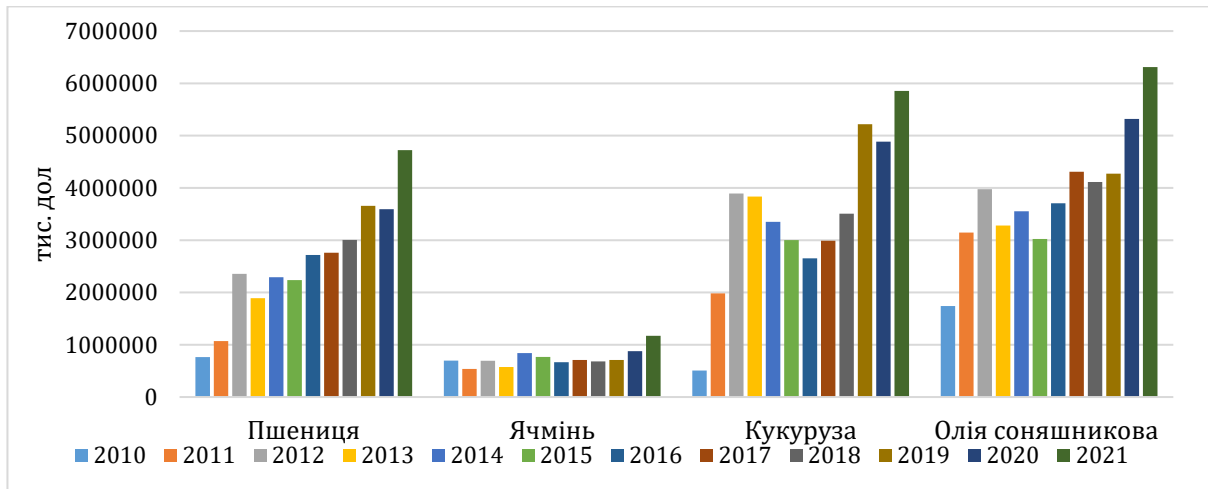


Рис. 4. Експорт з України окремих сільськогосподарських товарів, тис. дол. (побудовано авторами за даними [1,5])

Військова агресія рф в Україні призводить до зниження рівня продовольчої безпеки в країні та світі в цілому. Через значні пошкодження об'єктів критичної інфраструктури України терористичними діями російських військових порушується логістика постачання продовольства в тому числі й на світові ринки. Але, незважаючи на виклики, пов'язані з російською агресією, Україна за підтримки країн-партнерів продовжує забезпечувати постачання продовольства на світові ринки. Країна відновлює пошкоджені об'єкти інфраструктури, здійснює реконструкцію та відновлення доріг, мостів, залізничних шляхів; залучає інвестиції для відновлення та розвитку своєї логістичної системи; змінює й розширює торговельні шляхи та партнерів з експорту своєї продукції; підтримує розвиток сільськогосподарського сектору щоб збільшувати обсяги виробництва продовольства та забезпечувати стабільність у постачанні його на зовнішні ринки.

Список використаних джерел:

1. Home | Food and Agriculture Organization of the United Nations. FAOHome. URL: <http://www.fao.org/home/en/> (date of access: 01.11.2023).
2. Publication preview page | FAO | Food and Agriculture Organization of the United Nations. FAODocuments. URL: <https://www.fao.org/documents/card/en?details=cb9427en/> (date of access: 30.09.2023).
3. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: навчальний посібник / Л. І. Григорова-Беренда, М. В. Шуба. – 2-ге вид., випр., перероб. і доп. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – 136 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/17818>.
4. WTO Stats. WTO Stats. URL: <https://stats.wto.org/> (date of access: 15.11.2023).
5. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (date of access: 10.11.2023).